

Op. ur.) Na temelju kleveta pozivaju c. kr. vladu, da protu njim postupa, da se postavi u službu irredente. Hoće li u tom c. kr. vlada kušati bud kako poslušati svoje miljenike Talijane, toga neznamo. Sto znamo, ipak je, da se svećenici, koji čute za svetu vjeru i svoj zapušteni narod neće se dati ustrašiti ni od Bennata, ni njegovih drugova, nit ikoga drugoga. Oni znadu što njim je radići u crkvi kao dušobrižnici, i znadu što njim je radići kao državljanima izvan crkve. Tu interpelaciju nisu potpisali svećenici talijanski. A potpisali su uz ostale Senererijanci Iro i Malik.

Dr. Rizzi zajedno sa jednim talijanskim Tirolcem interpeliraju ministra-predsjednika i upravitelja unutarnjih poslova radi provedbe ugovora sa Italijom glede međusobnoga podupiranja siromašnih bolničnika, nek se najme austrijskim bolnicam plate troškovi što su jih imali za talijanske podanike! Sad već ne samo da su naše pokrajine gusto posijane sa Talijani na radnjah nego jih je mnogo i u bolnicah naših! Sad nek naša država troši i na te bolničnike talijanske! Sad nek mi ne samo gladne nego i bolestne Talijane uzdržavamo!

Dr. Hortis zajedno s istarskimi i drugimi Talijani interpelirao je radi razpuštanja talijanskoga gimnastičkoga društva u Trstu i radi zabrane ustrojenja istakovoga drugoga sa samo jednom promjenom rieči.

Radi mrtvoga mladoga Hrvata u Vižinadi.
Kako ste već javili u jučeranjem broju, interpelirao je zast. Spinčić glede groznoga događaja u Vižinadi, gdje se je dne 1. oktobra našlo mrtvoga mladica Hrvata u zatvoru vižinadskom.

Za sol u Kastaršćini.
Zast. Spinčić i drugovi pitali su gospodina ministra financija, je li voljan odrediti bezodvlatno, da občina Kastavska dobije za svoje običnare limito-sol, i drugo, da li je voljan pozvati na odgovornost one svoje podređene činovnike, koji su postupali načinom te se je stvar tako zavlekla. (Čujemo da je međutim javljeno občini, da mogu običinari soli dizati za godinu 1901. Op. Ur.)

Radi nereda u Litavi.
O toj stvari, koju sam već posljednji put spomenio, razpravljalo se dne 23. i 24. t. mj. i ministar-predsjednik je govorio. Bilo je žestokih rieči između Čeha i Njemaca. Sjećale su na burne sjednice nedavno prošlih vremena. Dr. Pacák u ime mladotškoga kluba zagrozio se je, da će oni drugače postupati, bude li se vredjalo njih i ciele češki narod. Bilo je to izapeteno proli Senererijancem. I oni su za toga bili bolji. Oni već prilično slušaju vladu, a znadu i zašto.

Jako značajno bilo je glasovanje o tom predmetu. Prešnost predlogu bila je primljena jednoglasno. Predlog sam bio je na pola primljen jednoglasno, na polu samo malom većinom. Jednoglasno bilo je primljeno, da se *ciadu pozove da strogo istravi nered u Litavi.* Samo malom većinom: da krivci budu kažnjeni kao *zaluže.* Proti ovoj posljednoj izreci glasovali su svi Njemci, bez razlike, i svi Talijani. I to su učinili na predlog Njemca D'Elverta, koji je po svojoj službi c. kr. sudbeni nadsvjetnik. On je bar morao znati što predlaže. Po njegovu nek se iztraži, al neće da se prihvati da se kazne. Ta je zbilja lepa! Svi slovenski zastupnici, i Rumunji glasovali su i za drugi dio predloga, te se silno sablaznili nad glasovanjem Njemaca i Talijana, i dali oduška svojem sablaznjenju.

Za pomoć domaćim radnicom.
Njemacki socijalni demokrat Seitz s drugovi postavio je prešan predlog, da se pomogne domaćim radnicom koji su u biedi radi nestašice radnje. Vriedno jo iztaknuti da se socijalni demokrati zauzi-

maju za **domaće radnike.** Nemogu ipak zatajiti domoljublja. Košulja blize je tjele nego li sukaja. Prešnost predloga i predlog bio je prihvaćen.

Državna podpora.

Prešan predlog zast. Spinčića i drugova u pogledu podpora iz državne blagajne za ublaženje i odstranjenje nevolja u Istri.

Opzirom na prešan predlog podpisanoga i drugova; od dne 21. februara t. g. (9. sjednica XVII zasjedanja, dne 22. februara 1901), kojim se je na sveobće okolnosti nevoljnog stanja Istre, napose kod seljačkog pučanstva, i na razne elementarne dogodaje od god. 1900, kao primjerice na poleđicu u občinah Podgrad i Materija, na strašnu oluju u poreznoj občini Dolenje, mjestna občina Jelšane, ina to upozorilo, da se je godine 1900 pruzemiti podporami iz državnih sredstava za ublaženje nevolje, moglo dokazanu nevolju samo u neznatnoj mjeri ublažiti; opzirom na priznanje c. kr. vlade (Vidi vladinu osnovu od dne 16. oktobra 1901, prilog 987. brzopisnih zapisnika carevinskoga vieća, XVII zasjedanje) da je u većem dijelu Istre više ili manje stalna, osobitimi okolnostim prouzročena nevolja kod seljačkog pučanstva i da se ta posljednicami raznih elementarnih, nezdoga podstruje;

i opzirom na okolnost, da bijahu i godine 1901 mnogi krajevi Istre — občina Vrbnik i druge na otoku Krku i u obće na kvarnerskih otocih; občina Kastav i druge u kotaru Voloskom; občina Marežige i druge u kotaru Koparskom; občine Pazin, Labin i druge u kotaru Pazinskom; občine Višnjani i Motovun, Kanošto i porezna občina Krasica i nekoje druge u Porečkom kotaru — dielomice tučom, dielomice sušom, većinom dugotrajnom kišom i drugim elementarnimi nezdogami posječene, oslobodjaju se potpisani stavili predlog:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti: Poziva se c. kr. vladu:

1. neka pruži bezodvlatno podporu iz državnih sredstava za ublaženje, odnosno odstranjenje nevolje, osobito radi uzpostave razorenih ili oštećenih predmeta i za provedenje manjih javnih radnja obćenite koristi za seljačko pučanstvo Istre, koje u istinu podpore treba.

2. Neke uvrsti u proračun za god. 1902 iznose, kao naknadne kredite, radi provedenja javnih radnja-izsušenja, uređenja potoka, cestov. i lukogradnja itd., o kojih se je već prošloga desetogodišća u carevinskom vieću govorilo, i radi kojih bijahu prihvaćene resolucije.

U formalnom pogledu predlaže se, da se postupa s ovim predlogom sa svimi kratnicami i bez razprave na temelju § 31. pravilnika odboru za podpore, odnosno proračunskom odboru uputi.

U Beču, dne 22. oktobra 1901. (Sljede potpisi.)

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Razne viesti.

Mjestne:

Za talijanski licej u Pali. Usljed zankjučka zemaljskoga sabora Istre od dne 20. septembra t. g., kojim se ustrojava zemaljski licej u gradu Pali, pozvao je zemaljski odbor glavarstvo občine Pula, da priobči zastupstvu, da će na grad pasti jedna trećina troškova, ustrojenje te škole, uzalje da će grad istu morati da uzdr-

žaje, prihvatiti badava prostorije, grijanje, rasvjetu i čišćenje.

Pokrajinske:

Mrtvi ostaneci pokrajinske kapetana za Istru. Franjo Vidličić i drugi, koji su iz Poreča preneseni ostar u njegovo rbdno mjesto u Mali Lošinj.

Godišnja glavna skupština. Nalnost i običajna bišje prošle nedjele u Barkovljah kraj Trsta. Oslavljajuć da buduće brojeve obštarae izvještje o toj skupštini, kažući danas samo toliko, da si ljepše skupštine pomisliti, nemožemo. Prostrana dvorana „Narodnog Doma“ bišaje u pravom smislu rieči natlačena tako, da je mnogo obštarae iz vana moralo slušati. Iz raznih strana Istre dodjose rođoljub i skupsiniu dočim bišaje Trst sa čitavom okolicom mnogobrojno zastupani. Red bišaje uzoran; glavne govornike slušali su skupštinci pazljivo, pobožno. Skupština je trajala 4 sata, a da bišaje važna i zanimiva dokaz je najbolji u tom, što su skupštinari iz bliza i daleka većinom stojec uztrajali do konca.

Iz Veprinacine pišu nam dne 25. t. mj. Već imade mnogo vremena, što vam se nitko neoglasnje iz ovih naše zapustene občine, te bi čovjek mislio, da je kod nas sve u najljepšem redu, premda tomu nije tako.

Veseljem smo čitali u novinah viest, da se opet među nas vraća naš župnik velečasni g. Ellner, koga smo već izgubljenim držali za našu župu. Time nećemo, da se potuzimo na sadanjeg župeupravitelja g. Petračka, s kojim je takodjer narod bio veoma zadovoljan, nu tako smo se bili naučili na našega g. Ellnera, da ga nemožemo zaboraviti, te nam srce kuca od radosti, kad pomislimo, da će opet doći među svoje stado, da ga bistri, opamećuje i privede u luku ne samo duševnoga; već i narodnoga spasa. Dobro nam dakle došao mil župnice!

A i potreba je bila da nam dođe. U našoj občini događaju se stvari nevjerojatne, te radi toga trebamo čovjeka, koji pozna naše odnose, čovjeka, koji je naš dušom i tjealom, u koga imademo podpuno povjerenje i koji će nas u naših nevoljah primjerom i savjetom upućivati i tješiti.

Premda naša slavna reprezentanca, a na čelu joj naš glavar počinja kojekakve stvari, koje bi morale i sleepćem oči otvoriti, ipak imade još ljudi, koji mu vjeruju i koji neće da uvide, da sve što rade, da rade po nalogu Talijana, na uštrb i štetu domaćih ljudi i navlastito da mu pred očima lebdji vrlo malo naša narodna korist. A što bilo, da nemamo u zastupstvu onu četicu naših zastupnika, koja ipak točno bdiju nad pristinju većine i koja već svojom prisutnošću zaprečuje još već nepravde.

Naš slavni glavar znade najme poduzimati i takve korake, za koje treba dovolu i to predječnu dozvolu zastupstva, a ako mu posao po občinu zlo izpade, onda plati občini! Mi preporučujemo našim tamošnjim občinskim zastupnikom, da dobro paze na djela talijanskih podrepnic i onoga, koji je bio jednom član hrvatske čitaonice „Danica“ u Lovranu, a sada je najljučni narodni odmetnik.

Kad se je imala popravljati škola u Veprincu, došao je amo na dražbu i glasoviti Sločarić, koji je doprinesao, da se je djelo izručilo rukavačkom odmetniku Ivaku, dočim su domaći poduzetnici ostali dugim nosom. Mi preporučujemo našemu narodu, nek se dugo drži takvih osoba a Sločarić, koji je nekim Rukavčanom samo zato, što ih je pratio jednom u Volosko k odvijetniku i pisao, za njih jedno pismo u Trst, uzeo ništa manje nego 40 kruna, te možemo potpunim pravom uztrajati, da nije ni u Veprinac išao, na svoju škodu.

Sada imademo skoro za mjesec dana izbore za zemaljski sabor; tu će opet biti na dnevnom redu pijaće, smutnje, pso-

vanja i prokljanja — i — našim ljudem preporučujemo, da se mirno drže, da se sakupe i lakove ljude braje, o kojih su uvjereni, da će sastupati njih i njihove interese a sve takve ljude, koji će birati zastupnika, koji je najveći protivnik svega, što slavenskim duhom diše i koji bi ih utopio u čiji vode.

Zemaljskemu prisjedniku g. Tomasi — do znanja. U posljednjem zasjedanju istarskoga sabora napao je bezrazložno i našim neizazvan zemaljski prisjednik g. Tomasi hrvatsku gimnaziju u Pazinu, navedši punu vreću svakovjeh bajki i pripovjedaka. Naši djaci — reče — da su siromašni, da su neuki, nepriljavni, seljački su djeca silom dovedena u školu od hrvatskih agitatora — svećenika. Temeljito i dostojno odgovorise mu zastupnici Stanger i Spinčić. Njehda njegovu klevetu neostā neoprogovuta. Najlakše bišaje pako pobiti njegovu tvrdoju, što su mnogi svećenici doveli djeca u školu. Toga nije nikad nitko tajio, dapače svatko između nas rado priznaje, da je većina djaka došla u hrvatsku gimnaziju izravni ili neizravnim posredovanjem rođoljubnog našeg svećenstva. Ali mi pitajmo g. prisjednika: jeli to možda kakvo zlo, ili je to nečasno, sramotno? Nipošto! Ta činjenica služi samo na čast prezadanoj našem svećenstvu, dočim služi s druge strane na sramotu i ruglo narodskoj vladajućoj svojti, koja neda narodu školah, te mora ju g. svećenici brinuti se, da priprave bistrre i umnije dječake za gimnaziju. Naši svećenici, u koliko su pripravili dječake za školu te iste u Pazin doveli, učinili su svoju rođoljubnu dužnost znajuć, da su oni narodu najbolji i najvećši oslon, podpora i pomoć. Nu ti svećenici nit su pripravili, nit doveli u školu niti jedno talijansko dieće, već sve same hrvatsko-slovenske dječake, do kojih imadu dužnosti i prava kao članovi istoga naroda i njegovu duhovni pastiri.

G. prisjednik Tomasi nebi mogao što takva utvrditi ni o talijanskom svećenstvu Istre, niti od onih svetovnjah, koji su pripravili i doveli dječake u talijansku prkos-gimnaziju. Dobar bo postotak te djeko ukraden je iz naručja našega naroda, te upisan u talijansku gimnaziju, da se taj raznarod i vlastitomu narodu otudji. Ravnateljstvo rečene gimnazije nije se usudilo priobčiti imenik svojih djaka, jer bi se bilo najbolje iz njega doznalo, koliko je na toj gimnaziji talijanske a koliko naše djece. U ovom listu bišaje opeotvorno dokazano, da su naši narodni protivnici groznjami, mitom i plaćom namamili i namamili u talijansku gimnaziju mnogo naše djece. To je činjenica, koja se neda ničim pobiti!

Ali ni upisanim djakom u hrvatsku gimnaziju nedajni talijanski Istre mira, kako nam pokazuje sljedeći slučaj.

Udova Pilato, majka Gjure Pilato iz občine Vižinada, tražila je od svoje občine, da njoj supodpišu svjedochu siromaštva, koja bišaje već potpisana od župnog i poreznog ureda. Na občini stadoše ju sed jedni sad drugi nagovarati, da uzme dieće iz hrvatske gimnazije, da tamo neće napredovati, da će njoj oni pomoći, neka sina upiše u talijansku gimnaziju itd. Siromašna žena branila se lievo i desno proti talijanskoj gospodi, te je dobila podpis na svjedochu jedva tada, kad uvidiše, da se neda nitako skloniti i da neće da čuje ni za grožnje ni za obećanja. Na občini u Vižinadi nepovijedaju, g. prisjedniče Tomasi — hrvatski svećenici, već Vaši prijatelji i jednomisljenici.

Za prkos-gimnaziju. Zemaljski odbor, u Poreču doznao je ravnatelju talijanske prkos-gimnazije u Pazinu IV. petogodišnji doplatk u iznosu od 600 kruna godišnjih počam od 1. novembra t. g. Učitelju pjevanja Ignacu Gherbez-u povisila; odstetu od 160 na 200 kruna godišnjih. Trvčki Hovdek i Hervert kruna 1229

te kruna 580 za stolbu, predmete iz žirke i 250 kruna za predmete iz kemije.

Sl. zemaljski odbor nije još novac iz rukava za prikos-gimnaziju u Pazinu jer ima novca kao pješač od školskih taksa! Talijani na poslu! Kao što nam navješćuje dolazak prvih listovica blizajuće se proljeće, tako nam navješćuju nekoja poduzeta naših narodnih protivnika blizajuće se zemaljske izbore. Česte sjednice talijanskoga političkoga društva za Istru, sastanci talijanskih kolonovoda u Trstu, posjeti na c. kr. namjestničtvu morali bi sami posebi pobuditi slutnju, da se nešto iza brda valja.

I zemaljski odbor za Istru posegnuo je nešto dublje u svoje blagajne, te je dobio po koju mrvicu i onim občinama s kojima obično rado škrtari. — i to ni pošto iz ljubavi do odnosnih stanovnika, već radi toga, da si ovdje ili ondje steece privrženika, da taj ili tamo zamata kakovom lahkovjercu oči, da izgadi puteve svojim agitatorom za predložene izbore. Čak i zloglasni plaćenik toga odhora i talijanske vladajuće svote: stao je biesnije okolo sebe udarati papirnatim buzdovanom nebi li njim slutajno zamlatio kakvu slepu muhu. Sad se bliza Zetva i trgatba njegova, jer ako mu je do sada mjesечно kapalo, sad će teći na puno korito. Ne će biti više mizerije dok nevrše zemaljski izbori. Biti će sada puni žepovi kruna, biti će gospodskog odjela, igara, zabave — svega biti će sada, jer gospođa će prodaća za svih strana pitati i tustiti samo da revnije, bezobraznije i drzovitije vrši svoj djavolski posao: Poput zloduha suljali će se oti ovo par mjeseca noću od mjesta do mjesta, da vara, slepi, crni i laze. Ključiti će se opet od jednog do drugog kraja pokrajine, da prima zapoviedi svojih gospodara, da zavajda malodušne i neodlučne pučkim jezikom, jer ih gospođa svojim nemogose zavesli. Za sve to doći će obilata plaća iz Poreča, Kopra, Trsta itd. Izdajničko djelo mora biti bogato plaćeno! Prokletstvo naroda mora biti odšteteno punom vrecom srebrnjaka!

Našim seljakom na Koparsčini do znanja. C. K. kotarsko poglavarstvo u Koprju prima do konca t. g. molbe za mlade: biljke crnogorice, biljke listnatog drevesja, biljke za živice, biljke divljih i ciepljenih voćaka. Ove biljke može se dobiti jurve budućeg mjeseca novembra ili budućeg proljeća.

Redoljibi pomožite siromahu! U „Narodnom Listu“ iz Opatiju čitamo, da je seljaka Ivana Krbačića iz sela Majeri u Bračani kod Sorinjaka u Istri ovih dana zadavala velika nesreća. — Izgorjela mu naime stala puna krme i jedan stog sjena, što je bio velikom mukom sabrao da prehrani kravu, od koje je tako rekuć živu. Škoda imade oko 500 kruna. — Pošto je Ivan Krbačić time pao u najveću biedu, i osim trojice nejakie djece, ima da prehrani i stariu majku slepu i sestru nemoguću, a uz to poštenjak od pete do glave, mi ga ovime najtoplije preporučujemo rodoljubnim čitaocem, da mu kojom krunom priteku u pomoć i riješe velike bjede. — Svaki milodar primiti će rado i naše uredništvo, te imena darovatelja priobćiti i siromahu novac poslati.

Iz Kastavščine pisan nam 26. t. m. j.: U zadnjem sam Vam dopisu, gosp. uredniče, izniv nekoliko načina, kojima se talijanska ili kako ju ovdje zovemo „mačja“ stranka služi, da omrzni občinu i njezinu zaustupstvo, a time sve Hrvate pred neukim narodom. Ne podje li im jedno sredstvo za rukom, već su izmislili dva, tri nova. Sad se opet začela širiti vijest, da je občina sakrivila, što narod ne može dobiti za tek godinu soli od erara uz nižu cijenu? Koliko je u tom pogledu učinila občina, može se svaki uvjeriti, ako uzme u ruke svu onu korespondenciju obćine sa financijskim obćinama, napose pako sa ravateljstvom financijski u Trstu, koje je jedino krivo, što narod nije još

dobio soli. Našim je protivnikom sve to dobro znano, nu njima je sveta rama laž a istina prokleta.

Da se po drugu obćinam po Istri, koje su u talijanskim rukab, šire sa strane Hrvata takve neistinite vesti među narod, akošće bi i političke i sudbene autonomne oblasti, te bi nastojale svojom inicijativom udusiti ih i krivice kazniti. Nu kod nas se ne pita „quid“ nego „quis“ ili drugim rječima, pol. oblast ne pita, što se događa, već tko je to učinio, pa ako koji od njezinih miljenika, a među te opadaju svi naši protivnici, koje boje mu drago, onda mudro šuti i pušta, da se stvar razvija svojim naravnim tokom, pa makar tim trpio i ugled oblasti. Naši protivnici to dobro znaju, pa čine što ni drago a dapače tako su drzoviti, da kad počine kakva protuzakonitost pozivju se na kot. kapetana i na žandarmeriju, kako je to učinio glavoštit Costantini, kad mu je obćinski redar Podreka hotio razpustiti javni ples, koga je držao, premda nije imao dozvole.

Mi smo znatiželjni samo, do kada će trajati to protežiranje neprijatelja mira i reda.

Javno radnje u obćini Marezige. Zemaljski odbor u Poreču potvrdio je zaključak obćinskoga zastupstva u Marezigah, kojim se uprava opunovlašćuje, da sklopi zajam od 8000 kruna na račun porodne obćine Marezige a za pregradnju obćinske kuće i za ustrojenje sajmlista za životinja. Za taj zajam upućena je obćina na zemaljski kreditni zavod u Poreču.

Obćini Marezige doznačena je nadalje iz zemaljske blagajne podpora od 500 kruna za gradnju vodnjaka u Babićih.

Seoska blagajna za štednju i zajmове u Baški odpočela svoje djelovanje nazad dvadeset dana. Ova je zadruga namienjena seoskim gospodarom, da unapredjuju njihov trud na polju vinarstva; poljodjelstva i stočarstva. Ali ima i tu začadu, da ovaj puk riješi lihvarskih pandza, ili bolje reći talijanskog upliva. Uz odbor: Antu Andrijića, upravitelja, Bara Pajalića, zamjenika, te Josipa Matjejića, ide poglavita zasluga i popa Matu Milovića, tamošnjeg dušobrižnika.

Za gradnju vodnjaka u Kavranu. Zemaljski odbor u Poreču zajamčio je glavarstvu obćine Pala podporu od 1000 kruna za gradnju vodnjaka u Kavranu. Novac će se izplatiti čim bude djelo svršeno.

Za obćinsku cestu od vodnjaka u Jelusićih do sela Brnčići. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je glavarstvu obćine Kastav svotu od 1000 kruna za gradnju obćinske ceste od vodnjaka u Jelusićih do sela Brnčići. Novac će se izplatiti tečajem god. 1902 čim bude djelo svršeno i odobreno.

Gradnja ceste Labin—Barban. Potvrdivši odnosne nacрте naložio je zemaljski odbor u Poreču tehničkom odsjeku, da poduzme potrebite korake za dogradnju ceste Labin—Barban, i to za gradnju dvih komada: jedan od strane Labina napram Karpanu sa troškovnikom od 19.361,60, a drugi od strane Barbana do uvala Rase sa troškovnikom od 80.693,32. Za dogradnju ceste sv. Martin—sv. Nedilja doznačeno bijaše 80 kruna.

Postajica u Karoljbi biti će ustanovljena na novoj željezničkoj pruzi Trst—Poreč kod kilometra 976/7.

Društvo „Dalmatinski skup“ u Trstu ima od 24. prošloga augusta napred svoj član Piazza del ponte rosso, br. 4, i otvorilo je svoje prostorije od 10. oktobra napred. Svaha društva je poznata. Zato se obraća društvu na razne rodoljube molbom, da izvole stupiti u to kolo. Redoviti članovi plaćaju na godinu for. 12; članovi podupiratelji plaćaju na godinu for. 5. Preporučamo našim rodoljubom u Trstu, da se molbi po mogućnosti odazovu.

Iz Opatije pisan nam 18. t. m. j.: Da čitaočima pružimo još jedan dokaz o naklonosti Talijana i njih. se brige za učitelje hrvatske narodnosti u Istri i kako naše upravne oblasti savjestino i brzo rješavaju naše pritužbe proti odredbam slavne porečke junte, navadjamo sledači slučaj o imenovanju učitelja za talijansku školu u Opatiji:

God. 1895. imalo se je imenovati na ovdajšnjoj talijanskoj školi definitivnog učitelja. Obćina volosko-opatijska, držec se jasnuog slova školskog zakona, predložila je zemaljskomu odboru trojicu učitelja, koji su se natjecali za to mjesto i koji su imali sve zahtjeve potrebite za tu školu. Očekivalo se je, da će šk. oblasti po svojoj uvjajavnosti imenovati jednoga od predložnika; kad na veliko začuđenje i neznanje kojim pravom, imenovase nekog Zaratina, koji i danas obnaša tu službu.

Rekosmo, na veliko začuđenje; nu tko pozna naš slavni zemaljski odbor, taj sa tom kršenju zakona neće ni najmanje čuditi. „Osare tutto“, pokušiti sva sredstva, pa šta Bog da i sreća junaka. Tog recepta se naši protivnici dosljedno drže, gdje god se radi o tome, da se pomogne talijanskoj stvari u Istri.

Nu koji je mogao biti povod, da junta nije bila zadovoljna sa predloženim učiteljima, već imenovala po svojoj miloj volji proti zakonu i pravici i koje sposobnosti, kakva svojstva je ona tražila, da ima učitelja, koji bi se imao namjestiti — pitati će misaoni čitatelj. Evo razjašnjenja: Predloženi po obćini učitelji imali su čuduše sva svojstva i sve sposobnosti zahtjevane po zakonu, nu imali su na sebi velik grieh, koji im slavna junta nije mogla oprostiti, a taj grieh sastojao se u tom, što su oni Hrvati i što se ne bi bili dali od junte upotrebiti u njezine talijanske svrhe. Njoj je trebalo učitelja, koji ne samo znade talijanski, već koji i čuti talijanski. „Znala je bo junta, da je u Opatiji talij. škola sasama nepotrebnna, te je trebala učitelja, koji će znati u tu svrhu agitirati, djecu po talijanskom receptu dresirati, dočim se je od učitelja Hrvata bojala, da se nebi dao nagovoriti na taj nečisti posao, te je zato junta, da postigne svoj cilj, mimošla zakon i pravicu i rekla: sic volo, sic jubeo!

Samo se po sebi razumije, da je naša obćina uložila utok proti toj samovolji i svi smo bili osvjedočeni, da će se stvar u najkraćem roku riješiti u prilog obćini.

Nu junta nije ni sada mirovala. Znala je ona na ministarstvu putem svojih prijatelja osjetiti pravedno rješnje te stvari, te je ministarstvo uzprkos ponovnom nalogu upravnog sudišta, da stvar riješi, tri puta odbilo odnosni utok, navadjajuć sad formalne sad ine razloge. Konačno pako — nakon punih 6 godina — a to baš karakteriše, naše upravne oblasti — riješilo je upravno sudište taj spor na korist obćine te prihvativ njezin utok i proglasiv postupanje junte nezakonitim, naložio ovoj potonjoj, da makne Zaratina i namjesti jednoga od učitelja predloženih po obćini.

Znatiželjni smo, što će sada slavna junta. Ona se nalazi pred pitanjem rješnje od najviše državne upravne oblasti, proti kojoj nema pravnog lieka, pa smo u istinu znatiželjni, da li će se odazvati tom nalogu ili s istim zatezati a možda i ne izvršiti. — Sve to je moguće kod naših Talijana, koji znadu krsiti i zakone potvrđjene od Njg. Velikanstva, a kamo nebi jednu odredbu, koja rješava pojedini pravni spor. Vedereemo!

Utravco anarhist u Trstu. Prošloga čedna uhvatilo je c. kr. redarstvo u Trstu u starom gradu pogibeljnoga talijanskoga anarhistu Fiorino Sarzoretu iz Trevisa. Talijanska oblast opisase ga kao pogibeljnoga anarhistu. Prije nekoliko mjeseca uhvatias ga, fotografirase i izmjerise u Milanu. Iz Švicarske bijaše prognan prije par godina i tada su bile i austrij-

ske oblasti s njim upoznate. Taj pogibeljni anarhist bijaše sakriven već nekoliko mjeseca u starom dielu grada Trsta, gdje ga redari uhvatise. Biti će izručen talijanskim oblastim. Sve dobro nam dolazi iz blažene zemlje!

Iz drugih krajeva.

Prosv. g. Milka Cepelčić, nekadašnji tajnik preuzv. g. biskupa Strossmayera, a sada župnik-dekan u Djakovu, imenovao je sv. otac Lav XIII. apostolskim protototarom. Čestitamo sračnao odličnomu svećeniku i rodoljubu!

Ustoličanje rektora na hrvatskemu sveučilištu u Zagrebu obavljeno bijaše dne 19. t. m. u velikoj dvorani hrvatskog zemaljskog glasbenog zavoda. U dvorani sakupise se zastupnici zemaljske vlade, magistrata sveučilištni profesori, djaci i mnogo odličnog obćinstva. Odstupajući rektor prof. dr. Vimić izvijestio je o dogodjajih na sveučilištu tečajem minule školske godine, zatim je novi rektor prof. dr. Fran Vrbančić pročitao svoju razpravu o mieni pučanstva u posljednjih desetgodistih. Novoga rektora pozdravili su živahno drugovi, djaci i obćinstvo. Na večer imali su sveučilištni djaci obćajni komers.

Gosp. Milan Krestić, editčan hrvatski rodoljub i osobiti prijatelj istarskih Hrvata, tajnik trgovačko obrtničke komore u Zagrebu navršuje ovih dana 25-godišnjicu svoga neumornoga djelovanja kod rečene komore. Tim povodom priređuje mu trgovačka komora i zagrebačka pjevačka družtva — kao predsjedniku saveza hrvatskih pjevačkih družtava srdačne ovacije, kojim se i mi iskreno pridružujemo želeći mu, da bi zdrav i čil dočekao i 50-godišnjicu svoga plodonosnoga rada!

Kanal između Rieke i Budimpešte. Budimpeštanski listovi pišu, da će mađjarska vlada sklopiti veliki zajam za investicije. Od tog zajma, da je opredijeljen iznos za gradnju kanala Vukovar—Samac i da su već nacrti za tu gradnju gotovi. Taj kanal bio bi jedan dio velikog kanala, koji bi spojio Budimpeštu sa Riekom i koji bi bio od veleske važnosti, jer bi vodnim putem spojio Dunav sa Savom. Bude li savezno sa ovom radnjom uređeno i korito Kupe do Broda, tada bi se taj vodni put protegnuo iz Budimpešte do Karlova.

Hrvatska vlada raspisala je odmah nakon raspusta sabora zemaljske izbore. Raspust sabora iznenadio je silno opozicijske krugove, jer je izicao razpuštenomu saboru rok tekar mjeseca maja budućeg godine. Vlada opravdava daduše taj neotekivni raspust tim, da započne novo zasjedanje hrvatskoga sabora istodobno sa zasjedanjem mađjarskoga sabora, ali tomu nitko nevjeruje, i to njoj može služiti jedino izlikom, da prikrije svoje svrhe. Nu nije iznenadio sve neodvisne Hrvate samo nenadani raspust sabora, već ih još više iznenadio tako nagli i brzi raspis novih izbora. Četrnaest dana nakon raspustenoga sabora imadu se obaviti novi izbori. To je unicum u ostavnoj zemlji. Pravoga razloga, koji je vladu vodio pri takvom postupanju, nezna dakako nitko, ali ga svi nagadjaju. Vlada je htjela ne samo zadovoljiti Mađjarom, koji su tražili, da bi započela saborsko zasjedanje istodobno sa mađjarskim saborom te je raspustila sabor, već hoće da naglimi novimi izbori razoruža opoziciju; da njoj prikrati vrijeme za agitaciju, da onemogući veću i uspješniju agitaciju opozicijskim strankam. Zadovoljila je dakle Mađjarom i sami sebi. Biti će se sastupnik za Hrvatski sabor i to 88 njih dne 6., 7., 8. i 9. novembra t. g. Radi neotekivanog raspusta i zbog nenadanog raspisa izbora imade „opozicija malo“ izgleda na uspjeh. Vladinoj stranci stoji na službu silno činovništvo i sav službeni aparat, dočim je opozicija razdijeljena na troje. Stranka prava sjedinila se doduše sa neodvisnom strankom pod imenom koalcije, ali je još jedno krilo opozicije izvan koalcije, čista

naime stranka prava, koja će se boriti na svoju ruku. Ta nesloga opozicije olakšava posao vladinoj stranci, koja je i onako silno moćna. Radi nesloge opozicije teška da će ona uspjeti ni u III. izborničnu kotaru grada Zagreba, gdje bi složna stalno pobjeđila, a ovako lahko da pobjedi vladin kandidat. Tuj kandidira čista stranka prava g. Eugena Kumčića a prava i neodoljiviji kanonika Rubetića. Događiti će se — ako se zadrži čas — složne — po svoj prilici, da neće biti izbran ni jedan ni drugi, već neko treći t. j. vladin kandidat!

Ministarstvo predložilo je carevinskom vijeću zakonsku osnovu, kojom se opunovlaštuje, da može dieliti državnu podporu onim pokrajinama, koje bijahu tučom, porudnjam, sušom ili inače oštećene. Vlada pita 3 milijuna kruna za izvedenje svih onih radnja, poduzeća i koraka, kojima bi se olakšalo stanje unesrećenog pučanstva, napose podporami za živež, za sjemenje, za nabavu oštećenih ili uništenih predmeta i konačno za provedenje radnjah javne koristi u osiromašenih pokrajinah. Iz te zaklade mogu se davati zajmovi bez interesa, povrativi u najdalje u 20 godina počamši od 1. januara 1905. Zajam će se dobiti putem vladinih oblasti. Ova zakonska osnova podkriepljena je elementarnimi nezgodami u pojedinih pokrajinah. Na prvom mjestu spomenuti su Tirol i Voralberg, zatim dolaze redomice: Koruška, Češka, Moravska, Istra, Goricko-Gradiška i konačno Dalmacija.

Obzirom na Istru te Goricko-Gradišku glasi obrazloženje, da je tamo više manje vazda nepovoljno stanje u kojem se nalazi većinom seosko pučanstvo Istre i ono Goricko-Gradiške. To stanje pogoršalo se jošte elementarnimi nezgodami.

Medju glavne uzroke tog stanja valja ubrojiti prenizke cijene vinu, pojavljenje trsnih bolesti, česte tuče i pomanjkanje krme. Istotako voćnjaci i masline izdase radi prestruge zime.

Kako je poznato, govorio je naš državni zastupnik g. Spincić opetovno u carevinskom vijeću da se priskoči na pomoć siromašnom i unesrećenom pučanstvu Istre i eto carska vlada uzavila je njegove predloge i preporuke, jer spominje napose nevoljno stanje Istre.

Na carevinskom vijeću imade slavenških zastupnika 192, i to 53 Mladočeha, 19 českih konservativnih veleposjednika, 5 českih agraraca, 5 českih narodnih socijalista, 65 članova poljskoga kluba, 4 člana poljske pučke stranke, 6 radikalnih Rusina, 16 članova slavenškog središta, 13 članova hrvatsko-slovenskog kluba, 5 članova slavenškog naprednjačkog kluba i 1 bukovinsko-armenski Poljak.

Njemačkih zastupnika u svemu 200, i to: 28 članova središta, 27 kršćanskih socijalista, 3 člana srednje stranke, 30 ustavovjernih veleposjednika, 31 član njemačko-naprednog kluba, 4 agraraca, 47 članova njemačko-pučke stranke, 20 Velikonijemaca i 10 divljaka. Osim ovih klubova imade još na carevinskom vijeću 19 Talijana, 5 Rumunja i 10 socijal-demokrata. svega skupa 425 zastupnika.

Bivšoj desnici, koja je obstojala sve do 8. junja 1900. pripadali su veliki klubovi Čeha, Poljaka, središte, Rumunji i dva divljaka, u svom 220. zastupnika, dakle izpod absolutne većine. Još goro stoje stranke bivše ljevice, koje mogu doći u pretres za sastav parlamentarne većine, sposobne za vladu. U taj sastav mogu se ubrojiti njemačko-napredna stranka, ustavovjerna veleposjed kršćanski socijal, agrarici, srednja stranka, ukupno 78 zastupnika, kojim se eventualno moglo pridružiti i 19 talijanskih zastupnika, što bi sačinjavalo ukupno 99 članova. S krajnje stranke sviju narodnostih sačinjavaju skupinu od 126 zastupnika.

Veliki parobrod ajavoro njemačkog Lloydja „Kaiser Wilhelm der Grosse“ prevalio je prošle godine put iz Europe za Ameriku u 5 dana, 17 sati i 24 casa. Sada je isti parobrod prevalio isti put za 12 casaka brže. Prepio je naime atlantsko more u 5 dana 17 sati i 12 casaka.

Ljetina u Austriji tek godine bijaše, kako čitamo u izvještaju ministarstva za poljodjelstvo, u obće srednje ruke; Kuruza urodila je, osim u malo pokrajina, prilično dobro; zito, osim u Koruškoj i na Krasi, da je urodilo u obće dobro. Krumpira imade svuda obilno. Repa za cukar srednje ruke, nešto zakasnila, ali sadržaje mnogo sladora. Vina pridjelalo se dostatno, na dobrota mu nije svuda jednaka. Voća nabralo se u mnogih pokrajinah malo. U zapadnih pokrajinah bijahu poljski pridjelci oštećeni od miševa.

Zlata vrijedno priznanje! Dne 9. t. mj. uhvatise konačno u Italiji glasovitog razbojnika Josipa Musolino, proti kojemu vodi već drugu godinu žestoku hajku talijanske vojničtvo, oružništvo i redarstvo. Razbojnika uhvatise oružnici slučajno ni neznajući, tko je ni što je. On se je namirno hotio izseliti iz rodne si Kalabrije te poći u tuđi svijet i promjeniti način života. Sreća mu bijaše nemila. Rečenoga dana opazi kod mjesta Acquafredda dvojicu oružnika, pred kojimi počeo bijezati. Oni za njim i budući se je nogom zapleo o neku napetu žicu, pada, oružnici skočiše nanj i svežase ga uzprkos žestokom odporu. Oružnici predvedoše ga mjestnoj oblasti, koja nije ni sanjala, da imade pred sobom glasovitog razbojnika. Sljedećeg dana podvrgoše ga iztrazi, nu on nahtjede priznati tko je ni što je.

Prva mnenja, da bi to mogno biti Musolino pojavila se odatle, što mu najdžeše oko tjeła medalje sv. Josipa i B. D. M. d'Aspromonte, njegovog rodnog kraja. Oblast pozove odmah iz Aspromonte dvojicu oružnika, koji su u uhvatniku upoznali Musolina. Ovaj je spočetka tajno, nu konačno reče: da, ja sam Josip Musolino, pustite me na slobodu, da idem umoliti kralja za pomilovanje. Oružnici, koji ga uhvatiše, zovu se Amerigo Feliziani i Anton La Serra. Ovi će dobiti svaki 12.000 lira nagrade. Musolino kazao je, čim ga uhvatiše, da se imenuje Colaflora i da je rodom iz Dalmacije. Redarstvenomu komesaru u Urbino De Rubertisu reče Musolino, da je boravio preko 10 godina u Dalmaciji i da želi preći u Austriju.

De Rubertis: Čini se, da nas varaš.

Musolino, komu je na to uzavriela kalabreška krv, reče srdito: Nevriedjajte me!

De Rubertis: Reci koji u Dalmaciji običajnu izreku. Nije to dosta govoriti u Dalmaciji. Reci mi koje ime grada Dalmacije, ili barem kako se zove: kruh, vino, nož, veče.

Musolino: neznam, služio sam se tumačem.

De Rubertis: Kroz 10 godina? nasto neodgovori dalje razbojnik.

Iz ovog kratkog razgovora između vladinog komesara i razbojnika Musolina proizlazi jasno i nepobitno, da je vladin komesar De Rudinis javno priznao, da je sva Dalmacija hrvatska zemlja, da treba samo znati hrvatski jezik ili da se valja inače služiti tumačen. Komesar De Rubertis zahtjevao je punim pravom od osobe, koja boravi 10 godina u hrvatskoj zemlji, da mu ta osoba kaže, kako se u hrvatskom jeziku zove kruh, vino, nož, voće itd.

Ovo priznanje nepobitne istine neiznadjuje nas toliko, koliko nas iznenadjuje činjenica, da su gornji razgovor pribrođili talijanski listovi Primorja bez ikakve primjetne. Tko štiti odobravl!

Povjest * Hrvata

od prof. Ujek Klaića.

Do sada izšla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.

Treći svezak

Upravo je izišo treći svezak (drugog svezka drugi dio) znamenitoga djela.

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 italskih pisara, ukupno je sa 77 slika, a stoji vezan 6 kruna, tvrdje vezan 8 kruna.

Napisao je VJEKOSLAV KLAJČ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnice da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznanih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuča za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izišlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izišle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sljedećega 1-ga. u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladnica. **Knjžara Lav. Hartman** (Koplj. i Jentsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Br. 85/1901.

Poziv!

Podpisani časti se pozvati svu p. n. gospodu članove kotarske gospodarske zadruge u Krku na

redovitu glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati u Dobriju, dne 14. studenoga 1901.

sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov.
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine.
3. Tajnikovo izvješće.
4. Obračun za g. 1900—1901.
5. Pogovor o zadrudnom vrtlaru.
6. Inj predlozi.
7. Proračun za g. 1901—1902.
8. Zdrjebanje darova, i
9. Praktično predavanje o gospodarstvu

Kotarska gospodarska zadruga Krk, dne 27. listopada 1901.

Predsjednik: **Dr. Antontić.**

Prvo slovensko skladište pakucstva.

Antona Cernigoj

Trst. Via di Piazza vecchia 1, u kući Mareani, podružnica slatarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu—Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokucstvo iz prve ruke.

Restauracija

ŠEPUKA—PAZIN

sa sobami za prespavanje. preporuča se

p. n. obćinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećavajuć uvijek najtočniju uslugu: uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i krepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastiće.

Prodaja vina istarskoga

vlasitoga proizvoda na veliko od 56 litri napred

uz jeftine cijene kaošto i

rakije i biska kod

Ivana Gržinić-a, trgovca u Humu — pošta Roč — Istra.